

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku D. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.
o wznowienie postępowania,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 marca 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 3 kwietnia 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 3 kwietnia 2013 r. oddalił skargę wnioskodawczynie D. B. o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem tego Sądu z 21 czerwca 2012 r., którym oddalono jej apelację od wyroku oddalającego jej odwołanie od decyzji pozwanego z 26 września 2011 r., wstrzymującej jej wypłatę emerytury od 1 października 2011 r. wobec kontynuacji zatrudnienia po nabyciu uprawnień emerytalnych. Wnioskodawczynie jest uprawniona do emerytury od 1 listopada 2008 r. Wypłata emerytury była zawieszona wobec kontynuowania zatrudnienia - art. 103 ust. 2a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Wobec uchylecia tej regulacji wznowiono wypłatę emerytury na wniosek ubezpieczonej od 1 marca 2009 r. Kolejna zmiana stanu prawnego spowodowała, że pozwany decyzją z 26 września 2011 r. wstrzymał wypłatę emerytury od 1 października 2011 r. Sąd Apelacyjny wyrokiem z 21 czerwca 2012 r. decyzję pozwanego uznał za prawidłową.

Skargę o wznowienie postępowania oparto na podstawie z art. 401¹ k.p.c. – wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r., K 2/12.

Skarga została oddalona na podstawie art. 412 § 2 k.p.c., po stwierdzeniu, że wyrok Trybunału z 13 listopada 2012 r. nie stanowił zasadnej podstawy wznowienia postępowania, jako że skutki prawne wynikające z tego wyroku nie mają zastosowania do sytuacji wnioskodawczynie. Nabyła prawo do emerytury w od 1 listopada 2008 r., natomiast niekonstytucyjność zmiany prawa Trybunał odniósł tylko do tych, którzy uzyskali prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W dacie nabycia przez wnioskodawczynię prawa do emerytury, warunkiem realizacji tego prawa (wypłaty emerytury) było uprzednie rozwiązanie stosunku pracy. Tym samym przepisy, które ponownie wprowadziły wymóg rozwiązania stosunku pracy, w istocie nie pogorszyły sytuacji wnioskodawczynie, która nie rozwiązała stosunku pracy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W uzasadnieniu wniosku podano, że w sprawie niewątpliwie występuje istotne zagadnienie prawne. Dotyczy znacznej grupy ubezpieczonych – emerytów, którzy uzyskali wznowienie wpłaty emerytury po 8 stycznia 2009 r., a następnie ponownie wypłatę zawiesił organ rentowy. Zagadnienie sprowadza się do odpowiedzi na pytanie – oceny, „czy art. 103a ustawy w zw. z art. 28 ustawy zmieniającej ma zastosowanie do emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury przed uchycieniem art. 103 ust. 2a ustawy, przy czym niezbędnej jest także wyjaśnienie przez SN jak należy rozumieć „nabycie” emerytury. Nie chodzi przy tym tylko i wyłącznie o analizę tego pojęcia na gruncie ustawy, ale również w kontekście stwierdzonego przez TK problemu niekonstytucyjnego: czy „nabyciem” było jedynie spełnienie warunków dotyczących wieku i stażu, czy też właśnie z uwagi na treść ryzyka emerytalnego rzeczywistym „nabyciem”, którego ślad można odnaleźć w uzasadnieniu wyroku TK było dopiero spełnienie przesłanek, które upoważniały ZUS do efektywnej wypłaty świadczenia. Wydaje się, że konieczna jest także wypowiedź SN w kwestii, czy uchycenie art. 103 ust. 2a ustawy i wznowienie wypłaty zawieszonych emerytur nie spowodowało jednak w przypadku tych ubezpieczonych zmiany treści ryzyka emerytalnego i nabycia tego prawa, którego

późniejsze ograniczenie podlegało ochronie na podstawie art. 2 Konstytucji RP. Za przyjęciem, iż taka zmiana miała miejsce przemawia to, iż uchylene art. 103 ust. 2a ustawy dotyczyło także tych emerytów, którzy w rozumieniu art. 100 ust. 1 ustawy nabyli (bez efektywnej realizacji) prawo do emerytury przed 8 stycznia 2009 r.". Powyższe wątpliwości ogniskują się również wokół charakteru prawnego instytucji zawieszenia i zmniejszenia świadczeń, w sprawie którego wypowiedane są różne poglądy w doktrynie. Wyrok Sądu Najwyższego może także odpowiedzieć na pytanie, czy pojęcie „nabycie” emerytury bez konieczności rozwiązania stosunku pracy kontynuowanego z dotychczasowym pracodawcą było użyte przez Trybunał Konstytucyjny w sensie autonomicznym i czy właśnie tym sensem sądy powszechne powinny kierować się przy rozpoznawaniu podobnych spraw. Istnieją bowiem uzasadnione racje, wynikające z obowiązywania i potrzeby ochrony Konstytucji RP, aby przy wykładni i ocenie skutków oddziaływania tych wyroków TK, które budzą wątpliwości – a z pewnością jest tak w niniejszej sprawie i jej podobnych – czuwać na tym, aby sens i cel wyroku został zrealizowany.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek skarżącej o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarga dotyczy wznowienia postępowania na podstawie art. 401¹ k.p.c. i wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r., K 2/12.

Chodzi o prawo materialne, a ściślej o szerszą normę, że emerytura ubezpiecza w założeniu niezdolność do pracy wynikającą z osiągnięcia określonego wieku, stąd warunkiem jej uzyskania może być zaprzestanie zatrudnienia, czyli rozwiązanie stosunku pracy. Norma taka obowiązywała w chwili, gdy skarżąca uzyskała emeryturę (art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach), co zresztą nie było niezgodne z ustawą zasadniczą (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 lutego 2006 r., SK 45/04). Nastąpiła zmiana prawa w tym zakresie i przyjęto, że równoległe zatrudnienie nie stanowi przeszkody do pobierania emerytury. Ustawodawca uznał jednak za konieczny powrót do poprzedniego rozwiązania, co też Trybunał Konstytucyjny uznał za uprawnione, bo taki jest zasadniczy sens wyroku Trybunału z 13 listopada 2012 r., K 2/12. Wyjątkiem jest tylko sytuacja tego kręgu ubezpieczonych, którzy nabyli emeryturę w

okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W odniesieniu do tych ubezpieczonych Trybunał w wyroku z 13 listopada 2012 r. uznał, że zmiana prawa narusza przepisy ustawy zasadniczej i dlatego tylko tym ubezpieczonym nie można wstrzymać emerytury ze względu na dalsze zatrudnienie.

Na tym tle zagadnienie, które przedstawiono we wniosku nie składa się na istotne zagadnienie prawne. Przede wszystkim dlatego, że nie wykracza poza zwykłą wykładnię prawa. Sąd Najwyższy nie dokonuje też wykładni interpretacji (wykładni) prawa przedstawionej w wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. Wykładni podlega samo prawo, a nie jego wykładnia, nawet dokonana przez Trybunał Konstytucyjny. W kwestii istotnej dla oceny podstawy wniosku znaczenie ma samo literalne stwierdzenie w uzasadnieniu wyroku Trybunału, że *„obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.”* Orzecznictwo Sądu Najwyższego jest też zgodne w stwierdzeniu, że zastosowanie art. 103a ustawy o emeryturach rentach z FUS wobec emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury przed dniem 8 stycznia 2009 r. nie narusza zasady ochrony praw nabytych ani zasady zaufania obywateli do Państwa i stanowionego przez nie prawa (wyroki z 14 sierpnia 2013 r., III UK 117/12, LEX nr 1383291 i III UK 118/12 niepublikowany, z 23 października 2013 r., I UK 122/13, LEX nr 1402594).

Skoro niezasadne jest odwołanie się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r., K 2/12 jako podstawy skargi o wznowienie postępowania (art. 401¹ k.p.c.), to nie można również stwierdzić, iżby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona – art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.